

UPRAVA ZA STATISTIKU

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE
STATISTIKE ZA 2018. GODINU**

Podgorica, februar 2019. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK	2
I. ZAKONODAVNA REGULATIVA I DRUGI PROPISI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE	6
1. Usvojeni akti u 2018. godini	7
II. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2018. GODINU	8
1. Uprava za statistiku	8
2. Drugi proizvođači zvanične statistike	8
III. REALIZACIJA RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE	9
1. Usklađivanje zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretkom evropske unije koji se odnosi na zvaničnu statistiku	10
1.1. Makroekonomska statistika	10
1.2. Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	12
1.3. Poslovna statistika, registri i klasifikacije	15
1.4. Demografija i socijalna statistika	17
1.5. Statistika za više područja (višedomenska statistika)	20
2. Upravljanje kvalitetom kroz praćenje primjene Kodeksa prakse Evropske statistike	21
3. Jačanje administrativnih kapaciteta kroz kontinuirani razvoj ljudskih potencijala kako bi se obezbijedila održivost zvanične statistike	24
4. Veće korišćenje administrativnih izvora u cilju smanjenja troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica	26
5. Poboljšanje organizacije i kontrole statističkih procesa uvođenjem modernih tehnologija	27
5.1 Licenciranje softvera, modernizacija alatki i bekap procedura	27
5.2 Nove aplikacije	27
5.3 Unaprjeđenje procesa obrade podataka statističkih istraživanja	27
6. Jačanje koordinacione uloge Uprave za statistiku u statističkom sistemu	28
6.1 Evropske integracije i međunarodna saradnja	28
6.2 Međunarodna saradnja	30
6.3 Međunarodni projekti	30
7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima	34
7.1 Diseminacija	35
7.2 Odnosi sa javnošću	36

PRILOG 1 – Spisak realizovanih statističkih istraživanja, shodno Godišnjem planu zvanične statistike za 2018. godinu

SAŽETAK

U 2018. godini realizovana su sva statistička istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2018. godinu¹ ("Sl. list Crne Gore", br. 3/18 od 19. 01. 2018. godine). Od ukupno 221 statističkog istraživanja, u nadležnosti Uprave za statistiku su 174 (ili 79%), dok je u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike 47 (ili 21%) statističkih istraživanja.

U sažetku izdvajamo ključne rezultate iz 2018. godine, koji su doprinijeli izvršenju strateških ciljeva definisanih Programom zvanične statistike 2014 – 2018. godine² ("Sl. list Crne Gore", br. 13/14 od 14. 03. 2014. godine) i Strategijom razvoja zvanične statistike 2014 - 2018. godine³ (usvojena na 52 sjednici Vlade Crne Gore od 23. 01. 2014. godine).

1. U cilju usklađivanja zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretkom Evropske unije koji se odnosi na zvaničnu statistiku:

- usvojeni podzakonski akti: Program zvanične statistike 2019 – 2023. godina⁴; Godišnji plan zvanične statistike za 2019. godinu;⁵ (usvojeni na 104 sjednici Vlade Crne Gore od 27. decembra 2018. godine);
- usvojena Deklaracija o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku⁶: donošenjem ove Deklaracije Vlada Crne Gore je iskazala posvećenost jačanju povjerenja u zvaničnu statistiku, zasnovanoj na evropskim principima i standardima kvaliteta zvanične statistike (usvojena na 64 sjednici Vlade Crne Gore od 22. februara 2018. godine);
- usvojena Informacija o pripremama registarskog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine s predlogom mjera za unaprijeđenje stanja (usvojena na 64 sjednici Vlade Crne Gore od 22. februara 2018. godine);
- usvojena Informacija o planu ispunjenja završnih mjerila za zatvaranje pregovora u pregovaračkom Poglavlju 18 - Statistika (usvojena na 87 sjednici Vlade Crne Gore od 26. jula 2018. godine);
- objavljen Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2019. godinu Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike⁷, na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku;
- definisana zakonodavni, strateški i administrativni okvir u Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2019 - 2020. godine;

¹ Godišnji plan zvanične statistika za 2018. godinu (2018) Uprava za statistiku

<https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/Godisnji%20plan%20zvanicne%20statistike%20za%202018.pdf>

² Program zvanične statistike 2014 – 2018. godine (2014) Uprava za statistiku <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=10&pageid=10>

³ Strategija razvoja zvanične statistike 2014 - 2018. godine (2014) Uprava za statistiku <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=7&pageid=7>

⁴ Program zvanične statistike 2019 – 2023. godine (2018) Uprava za statistiku

<https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/petogodisnji%20program2.pdf>

⁵ Godišnji plan zvanične statistika za 2019. godinu (2018) Uprava za statistiku

https://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2019/Godisnji%20plan%20zvanicne%20statistike%20za%202019_%20godinu.pdf

⁶ Deklaracija o posvećenosti poverenju u zvaničnu statistiku

[http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Deklaracija%20o%20posvecenosti%20povjerenju%20u%20zvanicnu%20statistiku%20\(2\).pdf](http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2018/Deklaracija%20o%20posvecenosti%20povjerenju%20u%20zvanicnu%20statistiku%20(2).pdf)

⁷ Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2019. godinu Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike

<https://www.monstat.org/cg/page.php?id=12&pageid=12>

- realizovano 99% statističkih istraživanja koja su planirana Godišnjim planom zvanične statistike za 2018. godinu;
- objavljeno sedam publikacija⁸, 244 saopštenja (mjesečna, kvartalna i godišnja), odgovoreno na 703 korisnička zahtjeva, od kojih se 626 odnosi na zahtjeve za podacima od strane spoljnih institucija, dok je 77 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća;
- ostvorena su metodološka usklađivanja sa standardima Evropske unije u sljedećim oblastima: makroekonomska statistika, nacionalni računi i cijene; poljoprivreda i životna sredina; poslovne statistike - turizam, energetika, industrija, građevinarstvo, saobraćaj, statistika uslova života, statistika inovacija;
- ostvaren je značajan napredak u ispunjavanju završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika – nastavljeno je dostavljanje ključnih podataka u skladu sa detaljnim opisom izvora i metoda u cilju postizanja transparentnosti procesa i kvaliteta podataka uz postizanje većeg nivoa usaglašenosti sa EU zakonodavstvom, a koja dalje služe kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA 2010;
- zvanični statistički podaci dostavljeni u propisanim vremenskim rokovima u skladu s Programom transmisije ESA 2010, kao i kroz definisani softver za prenos podataka (e-Damis);
- uspostavljena bilateralna saradnja sa Zavodom za statistiku Slovenije u okviru programa bilateralne pomoći pregovaračkom procesu Crne Gore (organizovane tri ekspertske statističke misije).

2. U cilju upravljanja kvalitetom, kroz praćenje primjene Kodeksa prakse evropske statistike:

- visoka usklađenost Uprave za statistiku sa EU konceptom kvaliteta zvanične statistike: Evropska komisija i EUROSTAT izvršili kontrolu procesa proizvodnje zvanične statistike, kroz organizovanu Peer review misiju, u cilju sagledavanja nivoa razvijenosti i kvaliteta statističkih rezultata u periodu 2013 - 2018. godine;
- objavljeni Izvještaji o kvalitetu za 2016 i 2017. godinu na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku⁹ u skladu sa standardima i smjernicama Evropskog statističkog sistema za efikasno izvještavanje o kvalitetu;
- objavljeni Rezultati o zadovoljstvu korisnika¹⁰, rezultati istraživanja će služiti kao osnova za kontinuirani rad na poboljšanju kvaliteta podataka i usluga, kao i za izradu akcionih planova u oblasti obezbjeđenja kvaliteta rada Uprave za statistiku;

3. U cilju jačanja administrativnih kapaciteta i edukacije kadra:

- usvojen Kadrovski plan Uprave za statistiku za 2018. godinu (broj: 01-127 od 15. 01. 2018. godine);
- edukacija/stažiranje u EUROSTAT-u u trajanju od 4-6 mjeseci obavila su tri službenika;

⁸ Publikacije (2018) <http://www.monstat.org/cg/publikacije.php?id=100>

⁹ Izvještaji o kvalitetu (2018) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1516&pageid=1516>

¹⁰ Izvjestaj o zadovoljstvu korisnika <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1625&pageid=1625>

- edukacija i prisustvo na 142 međunarodne aktivnosti (konferencije, sastanci, radionice, studijske posjete) van Crne Gore u cilju unaprjeđenja zvaničnog statističkog sistema Crne Gore, preko IPA višekorisničkog projekta.
- 4. U cilju većeg korišćenja administrativnih izvora podataka za potrebe zvanične statistike:**
- nastavljene aktivnosti koje se odnose na sagledavanje mogućnosti realizovanja registarskog Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova 2021. godine u Crnoj Gori;
  - potpisan Sporazum o saradnji sa Ministarstvom javne uprave u oblasti dostavljanja podataka iz istraživanja o upotrebi informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i preduzećima;
  - potpisana dva sporazum o saradnji iz oblasti visokog obrazovanja sa Univerzitetom Mediteran i Univerzitetom Donja Gorica.
- 5. U cilju unaprjeđenja statističkih procesa uvođenjem novih tehnologija:**
- primijenjen Integrirani sistem za obradu podataka – IST koji standardizuje statističke procese i baze podataka u skladu sa Generičkim statističkim poslovnim modelom (eng. Generic Statistical Business Process Model - GSBPM) u statistici poljoprivrede, socijalnim statistikama, istraživanju IKT-a u domaćinstvima i preduzećima i MICS istraživanju;
  - unaprijeđen CAPI sistem, primijenom metoda “on-line”, u statistici poljoprivrede, socijalnim statistikama, istraživanju IKT-a u domaćinstvima i preduzećima uz podršku Integrisanog sistema za obradu podataka – IST-a;
  - primijenjen CAWI sistem, u statistici poljoprivrede uz podršku Integrisanog sistema za obradu podataka – IST-a;
  - obezbijeđeno devet licenci softvera za analizu statističkih podataka za IBM SPSS – Statistical Package for the Social Sciences;
  - osavremljena IT oprema i primjena savremenih metoda kupovinom tableta za potrebe prikupljanja podataka na terenu;
  - izvršena optimizacija hardvera;
  - obezbijeđen softver za pripremu publikacija i knjiga: CoreIDRaw i acrobat Pro 2017.
  - obezbijeđen softver za zaštitu sistema od kompjuterskih virusa: Kaspersky;
  - unaprijeđen kvalitet sistema metapodataka u skladu sa EURO SDMX Metadata Structure (ESMS) koji uključuje i druge proizvođače zvanične statistike u skladu sa strukturom preporučenom od strane EUROSTAT-a;
  - unaprijeđen backup podataka čime je unaprijeđena bezbjednost podataka.
- 6. U cilju jačanja koordinacione uloge Uprave za statistiku u statističkom sistemu:**
- nastavljena implementacija IPA II višekorisničkog programa 2014 - 2018. godine uz podršku i saglasnost EUROSTAT-a, u kojoj je Uprava za statistiku direktan nosilac „GRANT ugovora“;
  - Uprava za statistiku u saradnji sa UNICEF-om sprovela Istraživanje Višestrukih pokazatelja - MICS6, internacionalni program istraživanja domaćinstva, koji obezbjeđuje podatke koji se

odnose na položaj djece i žena, kao i ključne indikatore, koji prate razvoj zemlje prema Milenijumskim ciljevima razvoja i drugim nacionalnim i međunarodnim strategijama;

- Uprava za statistiku u saradnji sa UNICEF-om koordinirala prikupljanje podataka na godišnjem nivou za potrebe ažuriranja TransMonEE baze podataka, koji obuhvata niz podataka od značaja za socijalna i ekonomska pitanja važna za položaj i dobrobit djece, mladih i žena na nivou CEE/CIS država;
- Pripremljen Analitički izvještaj na temu „Disagregacija SDG podataka o djeci“ u okviru saradnje Uprave za statistiku i UNICEF-a.

I. ZAKONODAVNA REGULATIVA I DRUGI PROPISI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE

Statistički sistem Crne Gore regulisan je Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore (u daljem tekstu: Zakon) donijet 30. 03. 2012. („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12).

Strateški podzakonski akti su:

- Strategija razvoja zvanične statistike;
- Program zvanične statistike;
- Godišnji Plan zvanične statistike;
- Kalendar objavljivanja statističkih podataka.

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore utvrđuje se pravni okvir za proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike, kao i okvir za organizaciju sistema zvanične statistike Crne Gore. Isti je u potpunosti usklađen sa Regulativom (EZ) br. 223/2009. Navedenim zakonom definisane su nadležnosti i odgovornosti proizvođača statistike, kao i poslovi nadležnog organa; ojačana je nezavisnost statistike i uloga direktora/ice Uprave za statistiku koji/a štiti i čuva profesionalnu nezavisnosti i kredibilitet zvanične statistike od političkih ili drugih uticaja; definisana je uloga Uprave za statistiku kao koordinatora statističkog sistema Crne Gore; omogućen je povećan pristup Uprave za statistiku svim administrativnim podacima, koji se mogu koristiti u statističke svrhe i ojačan je princip statističke povjerljivosti i zaštite individualnih podataka, u odnosu na prethodni Zakon o statistici i statističkom sistemu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/05).

Strategijom razvoja zvanične statistike utvrđuju se razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore za period od pet godina. Ovim dokumentom definisane su vizija, misija i strateški ciljevi Uprave za statistiku.

Programom zvanične statistike definisane su aktivnosti zvanične statistike koje su u skladu sa Strategijom razvoja zvanične statistike 2014 – 2018. godine. Ovim dokumentom definisani su opšti i sektorski razvojni ciljevi. Radi izvršenja Programa za svaku kalendarsku godinu donosi se godišnji plan. Godišnji plan zvanične statistike, je izveden iz Programa kao kratkoročni dokument, koji detaljnije razrađuje statističke aktivnosti za relevantnu godinu.

Kalendar objavljivanja statističkih podataka je dokumenat koji se objavljuje na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra tekuće godine za sljedeću godinu, kao koordinatora statističkog sistema. Predstavlja pregled planiranih izdanja statističkog istraživanja i publikacija.

Određena pitanja funkcionisanja zvaničnog statističkog sistema regulisana su posebnim podzakonskim aktima. U cilju realizacije zakonskog okvira o funkcionisanju bezbjednosnog sistema i statističke povjerljivosti usvojen je **Pravilnik o čuvanju statističkih podataka kojim se uređuje način, vrijeme, tehnički uslovi i organizacija čuvanja statističkih podataka**, radi sprečavanja njihovog uništavanja, otuđivanja i neovlašćenog korišćenja, kao i **Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o korisnicima individualnih statističkih podataka** kojim se propisuje sadržaj i način vođenja evidencije o korisnicima individualnih statističkih podataka. Pravilnikom o sadržaju, načinu vođenja i korišćenja podataka iz statističkih registara se reguliše vođenje i korišćenje podataka iz statističkih registara.

Važećim **Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji** Uprave za statistiku predviđeno je 200 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta. Trenutni broj zaposlenih u Upravi za statistiku je 105 izvršilaca.

1. USVOJENI AKTI U 2018. GODINI

Usvojen **Program zvanične statistike za period 2019 – 2023. godina** (“Sl.list Crne Gore”, br. 7/19 od 4. februara 2019. godine). Program zvanične statistike 2019. - 2023. godina pripremila je Uprava za statistiku, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, a predstavlja okvir za razvoj, proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike Crne Gore, za period od pet godina. Sadrži pregled razvojnih ciljeva, aktivnosti i ciljeva zvanične statistike, očekivane rezultate i probleme, podatke o njihovoj periodičnosti i stepen usaglašenosti sa evropskim zakonodavstvom, kao i pregled najvažnijih razvojnih aktivnosti koje se ne mogu raspodjeliti po oblastima, listu proizvođača zvanične statistike i informacije o očekivanim problemima, shodno članu 22 („Sl.list Crne Gore”, broj 18/12). U narednom petogodišnjem periodu planirana je realizacija 234 statističke aktivnosti, različite periodičnosti (višegodišnja, desetogodišnja, petogodišnja, četvorogodišnja, dvogodišnja, trogodišnja, godišnja, polugodišnja, kvartalna, mjesečna, sedmična). Od ukupnog broja planiranih statističkih aktivnosti 175 (ili 75%) će se realizovati od strane Uprave za statistiku, kao glavnog nosioca i diseminatora statističkih podataka dok će 58 (ili 25%) planiranih aktivnosti realizovati drugi proizvođači zvanične statistike. Cilj donošenja i implementacije Programa zvanične statistike 2019 – 2023. godina je harmonizacija rezultata zvanične statistike sa međunarodnim standardima, prije svega standardima Evropske unije.

Usvojen **Godišnji plan zvanične statistike za 2019. godinu** (“Sl.list Crne Gore”, br. 9/19 od 8. februara 2019. godine) kojim je planirana realizacija 220 statističkih aktivnosti. Od ukupnog broja planiranih statističkih aktivnosti 175 (ili 80%) će se realizovati od strane Uprave za statistiku, kao glavnog nosioca i diseminatora statističkih podataka, dok će 45 (ili 20%) planiranih aktivnosti realizovati drugi proizvođači zvanične statistike, određeni Programom zvanične statistike. Godišnji plan zvanične statistike za 2019. godinu, temelji se na potrebama korisnika i petogodišnjeg Programa zvanične statistike 2019 - 20123. godina, kao i na zahtjevima Evropske unije, koji su navedeni u dokumentu EUROSTAT-a Statistical Requirements Compendium.

Usvojen **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2019. godinu** Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike, koji predstavlja pregled statističkih istraživanja i publikacija, vezano za dinamiku, sadržaj, period i format publikovanja statističkih istraživanja i publikacija. Objavljen je na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku.

II. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2018. GODINU

U skladu sa članom 26 Zakona, Uprava za statistiku u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike pripremila je *Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2018. godinu*.

Na osnovu Zakona, poslove zvanične statistike vrše proizvođači zvanične statistike: Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija i sedam drugih proizvođača zvanične statistike, određenih Programom zvanične statistike.

U 2018. godini realizovano je 220 statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2017. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 6/17 od 27. 01. 2017. godine). Od ukupno 221 statističkog istraživanja, u nadležnosti Uprave za statistiku su 174, dok je u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike 47 statističkih istraživanja.

Tabela 1. Prikaz ukupnog broja planiranih, realizovanih i nerealizovanih statističkih istraživanja u 2018. godini

Redni broj	Naziv proizvođača zvanične statistike	Planirane statističke aktivnosti	Realizovane statističke aktivnosti	Nerealizovane statističke aktivnosti
		Broj	Broj	Broj
1.	Uprava za statistiku	174	173	1
2.	Centralna banka Crne Gore	10	10	-
3.	Ministarstvo finansija	5	5	-
4.	Komisija za tržište kapitala Crne Gore	3	3	-
5.	Uprava carina	1	1	-
6.	Poreska uprava	6	6	-
7.	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	2	2	-
8.	Fond za zdravstveno osiguranje	2	2	-
9.	Institut za javno zdravlje Crne Gore	16	16	-
10.	Ministarstvo nauke	2	2	-
	UKUPNO	221	220	1

Izvor: Odsjek za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora podataka (2018), Uprava za statistiku

2. UPRAVA ZA STATISTIKU

Od 174 ukupno planiranih statističkih istraživanja, Uprava za statistiku je realizovala 173 planirana istraživanja, od kojih je 13 novih i 10 probnih statističkih istraživanja, dok *Istraživanje o strukturi prihoda i intermedijarne potrošnje po djelatnostima* nije realizovano zbog nedostatka finansijskih sredstava za realizaciju istog.

3. DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

Od ukupnog broja planiranih statističkih istraživanja u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike je 47 statistička istraživanja i sva su realizovana, shodno dinamici. Rezultati realizovanih statističkih istraživanja dostupni su korisnicima na zvaničnim web stranicama proizvođača zvanične statistike.

III. REALIZACIJA RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE

Razvojni ciljevi zvanične statistike Crne Gore za period 2014 - 2018. godine, određeni su obavezama i prioritetima Crne Gore, koji su definisani nacionalnim politikama, a prije svega politikom evropskih integracija. Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Razvojni ciljevi zvanične statistike Crne Gore su:

1. Usklađivanje zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretom Evropske unije, koji se odnosi na zvaničnu statistiku;
2. Upravljanje kvalitetom, kroz praćenje primjene Kodeksa prakse evropske statistike;
3. Jačanje administrativnih kapaciteta, kroz kontinuirani razvoj ljudskih potencijala, kako bi se obezbijedila održivost zvanične statistike;
4. Veće korišćenje administrativnih izvora u cilju smanjenja troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica;
5. Poboljšanje organizacije i kontrole statističkih procesa uvođenjem modernih tehnologija;
6. Jačanje koordinacione uloge Uprave za statistiku u statističkom sistemu;
7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima.

Napredak koji je ostvaren u 2018. godini u cilju ispunjenja razvojnih ciljeva, prikazan je u nastavku po statističkim oblastima.

1. Usklađivanje zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretkom evropske unije koji se odnosi na zvaničnu statistiku

Potpuna usklađenost sa EU acquis u Poglavlju 18 - Statistika znači obezbijediti zvaničnu statistiku o društveno-ekonomskom kretanju Crne Gore, u skladu sa međunarodnim standardima koji se primjenjuju u Evropskom statističkom sistemu. U cilju sticanja potpune usaglašenosti neophodno je usvojiti pravnu tekovinu Evropske unije i stvoriti uslove za njenu implementaciju u okviru zvaničnog statističkog sistema.

1.1. Makroekonomska statistika

Harmonizacija nacionalnih računa sa ESA 2010 metodologijom

Osnovni cilj statistike nacionalnih računa je izrada indikatora kojima se mjere rezultati aktivnosti ekonomije jedne zemlje, koji se koriste za makroekonomske analize, kao i realno planiranje i uspješno realizovanje ekonomske politike. Tokom 2018. godine nastavljene su aktivnosti sa ciljem dalje harmonizacije statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanja zahtjeva koji su definisani, završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18 - Statistika:

- objavljeni su rezultati godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka za 2017. godinu;
- objavljeni su konačni rezultati godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda za 2017. godinu po proizvodnoj i potrošnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama, prema Nace Rev. 2 klasifikaciji djelatnosti, u skladu sa ESA 2010 metodologijom. U skladu sa ESA 2010 Programom za transmisiju podataka, EUROSTAT-u su putem e-Damis web portala, kroz SDMX format dostavljeni navedeni podaci;
- objavljeni su konačni podaci kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za 2017. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom po potrošnom principu, kao i preliminarni podaci za I-III kvartal 2018. godine. Podaci su dostavljeni EUROSTAT-u putem e-Damis web portala; tokom 2018. godine praćenjem kvartalnih indikatora ekonomskog rasta nastavljen je rad na uspostavljanju osnove za eksperimentalni obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi;
- kroz IPA projekat radilo se na eksperimentalnom obračunu kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda prema proizvodnom pristupu na osnovu dostupnih administrativnih podataka i eksperimentalnom obračunu kvartalnih Bruto investicija u osnovna sredstva;
- sproveden je eksperimentalni postupak sezonskog prilagođavanja kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda;
- uz podršku IPA projekta nastavljen je rad na proizvodnji eksperimentalnih podataka o broju zaposlenih na kvartalnom i godišnjem nivou prema ESA 2010 metodologiji i isti su prosljeđeni EUROSTAT-u putem e-Damis web portala kroz SDMX format;

- u toku 2018. godine nastavljen je rad na pripremi nefinansijskih sektorskih računa;
- uz podršku IPA projekta započete su aktivnosti na unaprjeđenju kompilacije godišnjih računa u stalnim cijenama, unaprjeđenju procjene stambenih usluga, FISIM-a, zaliha kapitala i finalne potrošnje domaćinstava;
- pripremljeni su Izvještaji o kvalitetu za korisnike za 2016. i 2017. godinu za godišnje nacionalne račune, kvartalne nacionalne račune i Bruto nacionalni dohodak;

Izrada tabela ponuda i upotrebe (Supply and Use tables)

Uz podršku IPA projekta radilo se na rješavanju pitanja dosljednosti između tabela ponude i upotrebe i nacionalnih računa za 2013. i 2014. godinu.

Razvoj koordinacije i saradnje između institucija u primjeni ESA 2010 metodologije

Nastavilo se sa aktivnostima koji se tiču implementacije ESA2010 metodologije u statistici državnih finansija kroz učešće u radnim tijelima i Odboru, shodno Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika.

Razvoj istraživanja iz oblasti statistike spoljne trgovine

U oblasti statistike spoljne trgovine ostvaren je doprinos u daljem metodološkom razvoju i eksperimentalnoj obradi podataka spoljnotrgovinske robne razmjene Crne Gore prema karakteristikama preduzeća i spoljnotrgovinske robne razmjene Crne Gore u fakturnoj vrijednosti.

Kroz istraživanje spoljnotrgovinske robne razmjene Crne Gore u fakturnoj vrijednosti, obezbjeđivaće se informacije o robnoj razmjeni sa inostranstvom prema fakturnoj vrijednosti odnosno vrijednosti u valuti. Eksperimentalni podaci za period 2014 - 2017. godine proslijeđeni su EUROSTAT-u. Kroz istraživanje spoljnotrgovinske robne razmjene Crne Gore prema karakteristikama preduzeća, obezbjeđivaće se informacije o ostvarenoj robnoj razmjeni po aktivnostima, po veličini, po broju zaposlenih, po tipu privrednih subjekata koji učestvuju u robnoj razmjeni sa inostranstvom.

Takođe, pripremljeni su Izvještaji o kvalitetu za korisnike i Izvještaji o kvalitetu za proizvođače za 2016. i 2017. godinu za statistiku spoljne trgovine.

Razvoj istraživanja iz oblasti statistike cijena

U okviru statistike cijena, harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) i paritet kupovne moći (PPP) su u velikoj mjeri usklađeni sa standardima EU i zahtijevani setovi podataka se redovno dostavljaju EUROSTAT-u. U 2018. godini ostvarena su sljedeća unaprjeđenja:

- Ažurirani su metapodaci i izrađeni su Izvještaji o kvalitetu za korisnike i proizvođače za sva redovna istraživanja u okviru statistike cijena, pri čemu su Izvještaji o kvalitetu za korisnike (za 2016. i 2017. godinu) publikovani na zvaničnom sajtu Uprave za statistiku;
- U okviru IPA2015 projekta nastavljen je rad na obračunu eksperimentalnog harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama;
- U cilju uvođenja „Indeksa tržišnih cijena kuća i stanova“ (eng. House Price Index), u izvještajnom periodu su identifikovani administrativni izvori podataka, što je značajan korak u daljem razvoju indeksa. U okviru tekućeg IPA2015 projekta nastavljen je rad na obračunu eksperimentalnog HPI indeksa i isti je značajno unaprijeđen korišćenjem podataka statističkog istraživanja „Cijene stanova u novogradnji.

1.2. Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obuhvata: statistiku biljne proizvodnje, statistiku stoke, mesa i jaja, statistiku mlijeka i mliječnih proizvoda, strukturalnu statistiku, šumarstvo, ribarstvo, kao i agromonetarnu statistiku. Podaci dobijeni kroz ovu statistiku, imaju ključnu ulogu u projektovanju, implementaciji i praćenju sprovođenja crnogorske poljoprivredne politike, ali i zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije.

Upravljanje kvalitetom u skladu sa Kodeksom prakse Evropske statistike

a) Statistika biljne proizvodnje

U oblasti statistike biljne proizvodnje u cilju upravljanja kvalitetom urađen je Izvještaj o kvalitetu za 2017. godinu za istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa. U kontinuitetu se radi na redovnim aktivnostima iz oblasti statistike biljne proizvodnje.

b) Statistika stočarstva

U okviru statistike stočarstva za Godišnji izvještaj o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava (Anketa o broju stoke) nastavljeno je sa implementacijom principa zvanične statistike „Ekonomičnost troškova“, stoga je u decembru 2018. godine prikupljanje podataka CAPI metodom prošireno za još jednu opštinu (Podgorica, Danilovgrad i Ulcinj). Kontinuitet je ostvaren u sprovođenju ostalih istraživanja u okviru statistike stočarstva.

Razvoj istraživanja

a) Strukturalna statistika

U julu 2018. godine formirana je međuinstitucionalna radna grupa za potrebe izračuna Standardnog Outputa za 2013. godinu (SO 2013), u skladu sa dokumentom (Typology Handbook RI/CC 1500, rev. 4). U okviru radne grupe, a uz ekspertsku podršku kontinuirano se radi na izračunu Standardnog Outputa za 2013. godinu. SO 2013 koristiće se za drugu validaciju podataka o strukturi poljoprivrednih gazdinstava koji su poslani EUROSTAT-u u decembru 2017. godine.

b) Statistika biljne proizvodnje

U oblasti statistike biljne proizvodnje, kroz IPA 2015 višekorisnički nacionalni projekat, realizovano je Pilot istraživanje o proizvodnji povrća u 2018. godini. Tokom projekta ispitana je mogućnost prelaska na CAPI metod (Computer-Assisted Personal Interviewing) za prikupljanje podataka u oblasti statistike biljne proizvodnje.

c) Statistika stočarstva

Statistika stoke i klanja je, od decembra 2013. godine usklađena sa Regulativom (EZ) br. 1165/2008, i podaci se redovno dostavljaju EUROSTAT-u. Primjenom principa zvanične statistike „Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica“ u okviru projekta IPA 2015 višekorisničkog projekta, tokom 2017. godine započete su aktivnosti vezane za prelazak na administrativni izvor podataka (Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja), stoga Godišnjim planom zvanične statistike za 2018. godinu („Sl. list Crne Gore“, br.03/18), paralelno sa redovnim istraživanjem o klanju, koje se baziralo na izvještajnoj metodi sprovedeno je i pilot istraživanje, koje se baziralo na administrativnom izvoru podataka. Očekuje se da će ovaj pilot projekat omogućiti prelazak na administrativni izvor. Podaci o trgovini piladima (izvoz i uvoz) prema vrsti i namjeni izračunati su korišćenjem podataka spoljne trgovine Uprave za statistiku i po prvi put EUROSTAT-u se šalju od aprila 2018. godine kao preliminarni. Ovi podaci su usklađeni sa Uredbom (EZ) br. 617/2008. Podaci za Bruto domaću proizvodnju (GIP) uspostavljeni su od 2014. godine prvi put i poslani EUROSTAT-u putem e-Damisa u martu 2018. godine.

Statistika mlijeka i mliječnih proizvoda je harmonizovana sa Direktivom 96/16/EC i Odlukom 97/80/EC, i podaci se dostavljaju EUROSTAT-u od septembra 2013. U cilju unaprjeđenja statistike mlijeka i mliječnih proizvoda sredinom 2018. godine urađena je web aplikacija za elektronsko prikupljanje podataka za mjesečni izvještaj o ulazu sirovog (kravljeg) mlijeka i dobijenim mliječnim proizvodima u mljekarama.

d) Agroekološka statistika

U oblasti Agroekološke statistike na osnovu potpisanog Memoranduma o saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja započet je proces prikupljanja podataka od 2014. godine iz administrativnog izvora (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove) za Istraživanje o

prometu pesticida. Podaci za 2017. godinu su prvi put dostavljeni EUROSTAT-u u decembru 2018. godine u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1185/2009.

e) Statistika organske proizvodnje

U saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja po prvi put su EUROSTAT-u dostavljeni preliminarni podaci za statistiku organske proizvodnje za 2016. i 2017. godine u skladu sa Regulativom (EZ) br. 834/2007.

f) Statistika ribarstva

Podaci o ulovu ribe iz mora za 2017. godinu su preuzeti od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u 2018. godini, što znači da je Uprava za statistiku promijenila dosadašnji metod prikupljanja podataka sa metoda procjene na administrativni izvor prikupljanja podataka u cilju smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica kao i u cilju smanjenja troškova.

U decembru 2018. godine prvi put Uprava za statistiku je dostavila podatke o akvakulturi EUROSTAT- u skladu sa EU Reg 762 (EU Reg. o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi).

g) Agromonetarna statistika

U oblasti agromonetarne statistike, koja obuhvata Ekonomske račune i cijene u poljoprivredi, u kontinuitetu se radi na usklađivanju sa pravnim tekovinama EU.

Ekonomske račune u poljoprivredi obuhvataju: Proizvodni račun, Račun stvaranja dohotka, Račun preduzetničkog dohotka, Kapitalni račun. U izvještajnom periodu, postignut je značajan napredak u uspostavljanju proizvodnog računa u poljoprivredi u skladu sa Regulativom (EZ) br. 138/2004, jer su definisani normativi za porodična poljoprivredna gazdinstva na nivou Crne Gore u dijelu proizvodnje vina i lozove rakije i time finalizovana vrijednost proizvodnje (output), kao i proizvodni račun.

Postavljen je sistem za obračun računa stvaranja dohotka na bazi raspoloživih podataka i sistem za dobijanje Kapitalnog računa u poljoprivredi (na bazi dobijenih rezultata stočarstva, plantaža i mašina).

Uspostavljen je kompletan sistem obračuna apsolutnih cijena u poljoprivredi i indeksa cijena poljoprivrednih proizvoda i sredstava i usluga uloženi u poljoprivredu na baznu 2015. godinu za period 2011 – 2016. godinu u skladu sa EUROSTAT-ovim Priručnikom za cijene u poljoprivredi, od marta 2008. godine.

Odrađen je preračun vrijednosti zakupljenog zemljišta za period 2012 - 2016. godine (račun preduzetničkog dohotka), na bazi dobijenih rezultata pilot Istraživanja o cijeni zemljišta i zemljišne rente u skladu sa „Zajedničkom metodologijom” dogovorene između EK-EUROSTAT-a i država članica u 2010. godini.

U dijelu radne snage u poljoprivredi ažuriran je uspostavljeni sistem (popis poljoprivrede 2010, istraživanja i dr.) sa raspoloživim podacima iz Istraživanja o strukturi farmi 2016, u dijelu plaćenog i neplaćenog rada u poljoprivredi i dobijeni rezultati su sadržani kroz Ekonomski račun u poljoprivredi.

h) Statistika šumarstva

U oblasti statistike šumarstva sprovedena su dva pilot istraživanja s ciljem dobijanja podataka za stvaranje uslova za eksperimentalno uspostavljanje Ekonomskog računa u šumarstvu. Takođe, za potrebe izrade proizvodnog računa u šumarstvu urađen je detaljan pregled svih potrebnih podataka i određena metoda za procjenu nedostajućih.

U saradnji sa članovima Radne grupe za statistiku šumarstva uspostavljen je metod preračuna ukupne površine šuma na bazi podataka iz Nacionalne inventure šuma i metod preračuna ukupne proizvodnje šumskih sortimenata na bazi potrošnje drvnih goriva za 2011. godinu.

Nastavak aktivnosti na razvoju statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava

Statistički registar poljoprivrednih gazdinstava koristi se isključivo u statističke svrhe i predstavlja okvir za sva istraživanja u oblasti statistike poljoprivrede. Ažuriranje Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava u kontinuitetu se radi korišćenjem podataka iz postojećih statističkih istraživanja u oblasti statistike poljoprivrede i eksternih izvora.

U cilju kreiranja linka između Registra gazdinstava u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava tokom 2018. godine urađeno je automatsko, poluautomatsko i ručno uparivanje.

1.3. Poslovna statistika, registri i klasifikacije

Poslovna statistika ima za cilj praćenje obima, strukture i dinamike kretanja ekonomske aktivnosti na mjesečnom, kvartalnom, godišnjem i višegodišnjem nivou. Ona pruža statističke informacije za donošenje mjera i kreiranje različitih politika u oblastima industrije, energetike, građevinarstva, turizma, trgovine, poslovnih usluga, transporta i informacionog društva. U procesu izrade poslovnih statistika primjenjuju se međunarodni i evropski standardi za prikupljanje, obradu i publikovanje podataka. Osnov za realizaciju poslovnih statistika, čine klasifikacije koje su u skladu sa međunarodnim standardima, koje obezbjeđuju uporedivost na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Harmonizacija kratkoročne statistike u skladu sa međunarodnim standardima

U oblasti kratkoročnih poslovnih statistika (industrija, građevinarstvo, trgovinu na malo i usluge) tokom 2018. godine došlo je do značajnog unaprjeđena usklađenosti. Statistike građevinarstva i trgovine na malo su u potpunosti usklađene sa Regulativama (EZ) br. 1165/98 i 1158/2005. U oblasti usluga,

EUROSTAT-u su po prvi put dostavljeni podaci o prometu usluga od 2010. godine. Uspješno je primijenjena nova referentna godina za indekse, 2015=100. Metapodaci su ažurirani za sve kratkoročne poslovne statistike, u skladu sa zahtjevima EUROSTAT-a.

PRODCOM statistika je usklađena u odnosu na osnovnu Regulativu (EZ) br. 3924/91. Kao konsekvencija primjene nove klasifikacije CPA revision 2.1 implementirana je PRODCOM lista 2017.

Statistika turizma je visoko usklađena s EU Regulativom 692/2011. Značajan iskorak napravljen je u statistici nacionalnog turizma. Treću godinu za redom sprovedeno je Pilot istraživanje o turističkoj aktivnosti stanovništva Crne Gore koje predstavlja važnu osnovu za obračun satelitskih računa u turizmu (TSA).

Statistika saobraćaja je značajno unaprijeđena. U okviru statistike pomorskog saobraćaja sa administrativnim izvorom podataka - Upravom pomorske sigurnosti, postignut je dogovor o dostavljanju elektronskih podataka potrebnih za istraživanje o dolasku i odlasku brodova u lukama. To je omogućilo prelazak na detaljno izvještavanje prema EUROSTAT-u i potpuno usklađivanje ove statističke oblasti sa evropskim zakonodavstvom. Uspostavljena je aplikacija za obradu podataka, a EUROSTAT-u su po prvi put poslani detaljni setovi podataka u skladu sa Direktivama (EZ) br. 2009/42 i br. 2012/186. U statistici željezničkog saobraćaja sa dosadašnjeg pojednostavljenog prešli smo na detaljno izvještavanje prema EUROSTAT-a u skladu sa Regulativom (EZ) br. 2016/2032. U okviru IPA 2015 Grant projekta podaci statistike drumskog teretnog saobraćaja za 2016. i 2017. godinu su prošli proces validacije od strane EUROSTAT-a prema Regulativama (EZ) br. 1172/98 i br. 70/2012. Statistika avio saobraćaja u potpunosti je usklađena sa Regulativom (EZ) br. 437/2003. Statistika saobraćajnih nezgoda je u potpunosti usklađena sa Odlukom (EZ) br. 93/704. EUROSTAT-u su po prvi put dostavljeni podaci u okviru upitnika Common EUROSTAT/ITF/UNECE Questionnaire.

Strukturalna statistika energetike, kao i statistika cijena energenata su u potpunosti usklađene sa evropskim zakonodavstvom. U energetske bilansu su obuhvaćeni svi relevantni energenti koji se proizvode i troše u Crnoj Gori. Kratkoročna statistika energetike je potpuno usklađena, osim kratkoročne statistike naftnih derivata koja je na srednjem nivou usklađenosti u odnosu na evropsko zakonodavstvo. Uz podršku IPA 2015 nacionalnog projekta, unaprijeđena je metodologija za istraživanje o nabavci, prodaji i zalihama naftnih proizvoda. Pored ove prioritetne aktivnosti završeni su Izvještaj o kvalitetu za cijene električne energije, kao i Izvještaj o kvalitetu za bilanse električne energije, ugalja, naftnih proizvoda i drvnih goriva. U okviru navedenog projekta pripremljen je i Road Map, odnosno plan aktivnosti u oblasti energetske statistike za period od 2019. do 2021. godine.

Nastavak aktivnosti na razvoju kvaliteta, posebno ažurnosti biznis registra

U toku 2018. godine za potrebe ažuriranja i poboljšanja kvaliteta statističkog biznis registra dobijeni su novi, detaljniji podaci o sekundarnim djelatnostima i podaci o pripadnosti preduzeća određenim grupama preduzeća. Takođe, iz administrativnog izvora prikupljeni su kontakt podaci (broj telefona, e-mail adresa) čija tačnost i kvalitet značajno doprinosi kvalitetnom sprovođenju statističkih istraživanja. Kontinuirano se radi na unaprjeđenju Registra prostornih jedinica, odnosno na identifikaciji novih naselja po oštinama, kao i izmjeni granica postojećih.

Kontinuirano praćenje i usvajanje međunarodnih statističkih klasifikacija u svim statističkim oblastima

Uspostavljena je DEGURBA klasifikacija - Stepen urbanizacije za šest primorskih opština (Tivat, Kotor i Herceg Novi, Budva, Bar i Ulcinj) u okviru projekta IPA 2013 nacionalnog projekta podkomponenta Klasifikacije. U toku 2018. godine nastavljeno je uspostavljanje GRID statistike (statistički GRID podaci su mreže koje se geografski odnose na sistem mreža ćelija, a koriste se podaci iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i preklapaju se sa geografskim mapama).

1.4. Demografija i socijalna statistika

Pripreme za Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine

Uz ekspertsku pomoć tokom 2017-2018. godine definisani su preuslovi za sprovođenje registarskog Popisa stanovništva 2021. Vlada Crne Gore, na sjednici od 22. februara 2018. godina je razmotrila i usvojila Informaciju o pripremama registarskog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine, sa predlogom mjera za unaprjeđenje stanja. Tri su grupe aktivnosti prepoznate kao ključni preduslovi:

a) Izmjena zakonske regulative za ostvarivanje prava pristupa Uprave za statistiku svim administrativnim izvorima podataka sa identifikatorima

Ključna aktivnost Uprave za statistiku u testiranju preduslova za prikupljanje podataka o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima, jeste u ocjenjivanju mogućnosti povezivanja različitih registara, prvenstveno povezivanje sa Centralnim registrom stanovništva (CRS), a sve u cilju proizvodnje zvanične statistike na bazi već postojećih izvora podataka.

Kako bi Uprava za statistiku ostvarila pravo pristupa svim administrativnim izvorima podataka sa identifikatorima, kao i pravo integracije tih administrativnih izvora sa zvaničnom statistikom, predlažu se izmjene: Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12), Zakona o Centralnom registru stanovništva („Sl. list Republike Crne Gore“, br.49/07 i „Sl. list Crne Gore“, br. 41/10, 40/11, 55/16), Zakona o strancima („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 28/15,16/16) i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti („Sl. list Crne Gore“, br. 79/08, 70/09, 44/12, 22/17).

Izmjene Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike su u proceduri, dok su izmjene ostalih pomenutih zakona planirane u narednom periodu.

b) Uspostavljanje Registra kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresni registar)

Potrebu za Registrom kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresni registar) ima određeni broj organa državne uprave, kao i veliki broj preduzeća iz javnog i privatnog sektora. U skladu sa članom 153 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 29/07 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10, 32/11, 40/11, 43/15 i 37/17), nadležnost vođenja Registra kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresnog registra), kao i evidencije o prostornim jedinicama vodi organ uprave nadležan za poslove državnog premjera i katastra.

Trenutno stanje Registra kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresnog registra) je sljedeće: Registar kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresni registar) nije uspostavljen u Crnoj Gori. Sve lokalne samouprave nemaju dodijeljene nazive ulica i trgova i brojeve stambenih i poslovnih zgrada, kao ni postavljene table sa odgovarajućim nazivima, odnosno brojevima, a većina njih nema podatke u elektronskoj formi, što je prvi preduslov za uspostavljanje navedenog registra; podaci sa kojima raspolaže Uprava za nekretnine nijesu ažurirani. Naime, isti su evidentirani saglasno podacima iz dokumentacije, koja se koristi za upis prava na nepokretnosti.

Postojanje Registra kućnih brojeva, ulica i trgova (Adresnog registra) se zahtijeva i u pregovaračkom procesu kroz Poglavlje 18 - Statistika.

Vlada je formirala Komisiju koja se bavi praćenjem rada na ovoj aktivnosti.

c) Definisane metodologije za proizvodnju podataka o iseljenicima

Na osnovu nacionalnog zahtjeva za podacima o iseljenicima Uprava za statistiku je u prethodnom periodu uspostavila saradnju sa Upravom za dijasporu. Tema saradnje se odnosi na izradu metodologije, koja će omogućiti proizvodnju podataka o iseljenicima, u skladu sa Zakonom o saradnji Crne Gore sa iseljenicima ("Sl. list Crne Gore", br. 47/15), koristeći postojeće evidencije.

Veće korišćenje administrativnih izvora podataka

a) Statistika tržišta rada

U cilju većeg korišćenja administrativnih podataka Odjeljenje statistike tržišta rada je uspostavilo saradnju sa kolegama iz Zavoda za zapošljavanje i Poreske uprave. Ove institucije redovno dostavljaju baze podataka koji se analiziraju radi provjere kvaliteta administrativnog izvora i to sve u cilju sagledavanja mogućnosti da se kao izvor za proizvodnju Statistike slobodnih radnih mjesta, kao i zarade iz administrativnih izvora (probna istraživanja) koriste ovi administrativni izvori.

Harmonizacija postojećih istraživanja u skladu sa metodološkim preporukama

a) Anketa o dohotku i uslovima života – SILC

U oblasti statistike dohotka i uslova života, nastavljena je redovna dinamika sprovođenja istraživanja u skladu sa Dokumentom - DOC 065 (Methodological guidelines and description of EU-SILC Target variables) i Regulativom (EC) br. 1177/2003 koja se odnosi na ovu oblast statistike. Ostvaren je metodološki napredak unaprjeđenjem kvaliteta Upitnika (dodat je ad-hoc modul sa pitanjima o osjećaju zadovoljstva), čime je postignuta usaglašenost sa Regulativom (EU) br. 2017/310 i EUROSTAT-ovim metodološkim uputstvima za ovu statističku oblast. Sadržajno je unaprijeđen kvalitet Uputstva za anketare i aplikacije za unos i obradu podataka za statistiku dohotka i uslova života.

Objavljeni su podaci za period od 2013 - 2017. godine putem publikacije *Statistika dohotka i uslova života*¹¹, na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku. Podaci za 2017. godinu su dostavljeni EUROSTAT-u putem e-Damis-a kao i Izvještaj o kvalitetu SILC-a za 2017. godinu.

b) Anketa o potrošnji domaćinstava (APD)

U 2018. godini objavljeno je saopštenje Ankete o potrošnji domaćinstava za 2017. godinu.

c) Statistika tržišta rada

Tokom 2018. godine nastavljena je redovna dinamika sprovođenja istraživanja Anketa o radnoj snazi. U saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada u ARS upitnik je uključen set pitanja koji će se testirati u cilju proizvodnje indikatora o neformalnoj zaposlenosti.

ARS kvartalni podaci za četvrti kvartal 2017., kao i za sva tri kvartala 2018. godine poslani su u skladu sa rokovima slanja EUROSTAT-u. Takođe, za ovo istraživanje poslani su i Izvještaji o kvalitetu za 2016. i 2017. godinu.

Uspostavljanje ESSPROS baze podataka

U 2018. godini nastavljeno je sa redovnom periodikom prikupljanja podataka *Statistike o socijalnoj zaštiti – ESSPROS* za 2016. godinu. Podaci kao i Izvještaj o kvalitetu za 2016. godinu su dostavljeni EUROSTAT-u putem e-Damis-a. Takođe u 2018. godini upitnici za 2017. godinu su dostavljeni izvještajnim jedinicama i veći dio podataka je prikupljen do kraja decembra 2018. godine.

¹¹ Statistika dohotka i uslova života (2018) <http://monstat.org/cg/novosti.php?id=2880>, Uprava za statistiku

1.5. Statistika za više područja (višedomenska statistika)

Osnovni cilj postojanja višedomenske statistike jeste razvoj integrisanog seta podataka kojima se prati ostvarenje određene politike ili strategije, te kao takvi sadrže indikatore više različitih oblasti. Takođe, višedomensku statistiku čini statistika zaštite životne sredine i promjena klime, statistika nauke, tehnologije i inovacija, kao i statistika informacionog društva.

Dalja unaprjeđenja statistike životne sredine

U oblasti statistike otpada podaci o generisanim i tretiranim količinama otpada za 2016. godinu dostavljeni su EUROSTAT-u putem e-Damis web portal u vremenskom roku propisanom Regulativom o statističkim podacima o otpadu (Reg. (EZ) br. 2150/2002), kao i Izvještaj o kvalitetu za 2016. godinu.

U okviru IPA 2015 Višekorisničkog programa započet je razvoj računa materijalnih tokova. Cilj ovog projekta je eksperimentalno uspostavljanje računa materijalnih tokova za 2015 godinu.

Formiranje seta indikatora kojima se prati ostvarenje određenih politika

Uprava za statistiku sprovodi Istraživanje o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija u preduzećima, domaćinstvima i od strane pojedinaca u skladu sa EU regulativama i metodologijom EUROSTAT-a. Podaci za 2018. godinu su objavljeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka i dostavljeni EUROSTAT-u putem e-Damis web portala. Metapodaci i Izvještaji o kvalitetu za 2018. godinu su proslijeđeni EUROSTAT-u putem web aplikacije Metadata Handler.

2. Upravljanje kvalitetom kroz praćenje primjene Kodeksa prakse Evropske statistike

U periodu od 29. oktobra do 02. novembra 2018. godine organizovana je Peer Review misija EUROSTAT-a, koja je imala za cilj da utvrdi nivo usklađenosti statističkog sistema Crne Gore sa Kodeksom prakse evropske statistike. Ovoj misiji prisustvovalo je oko 80 predstavnika Uprave za statistiku, drugih zvaničnih proizvođača, administrativnih izvora podataka, korisnika podataka, međunarodnih organizacija i medija sa kojima su experti angažovani ovim povodom održali sastanke. Osnovni zaključci ove misije pokazali su da Uprava za statistiku i statistički sistem Crne Gore ima u potpunosti usklađen zakonski okvir, obezbjeđuje profesionalnu nezavisnost uz visok nivo kvaliteta, povjerljivosti podataka i nepristrasnosti u radu.

Uprava za statistiku je snažno posvećena kvalitetu rezultata zvanične statistike, pravni okvir statističkog sistema Crne Gore je u skladu sa pravnim okvirom evropske statistike koji propisuje principe zvanične statistike, kao što su principi iz Kodeksa prakse evropske statistike, koji utvrđuje ulogu Uprave za statistiku i drugih proizvođačima zvanične statistike, propisuje profesionalnu nezavisnost i osiguravaju zaštitu povjerljivosti i mandat za prikupljanje podataka.

Usvajanjem nove politike kvaliteta koja se u potpunosti oslanja na Kodeks prakse evropske statistike i principe Upravljanja kvalitetom (eng. Total Quality Management – TQM model) uspostavljen je sistem za upravljanjem kvalitetom podstaknut sveobuhvatnim planom kroz sledeća strateška dokumenta:

- *Deklaracija o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku*¹² (usvojena na 64. sjednici Vlada Crne Gore od 22. februara 2018. godine);
- *Principi zvanične statistike (inkorporirani u Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike);*
- *Deklaracija kvaliteta*¹³
- *Politika kvaliteta*¹⁴
- *Politika diseminacije*
- *Politika revizije*
- *Strategija upravljanja kvalitetom*¹⁵
- *Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom*¹⁶
- *Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta*
- *Izveštaji o kvalitetu za korisnike*¹⁷

¹² Deklaracija o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku (2018) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1573&pageid=1573>, Uprava za statistiku;

¹³ Deklaracija kvaliteta (2018) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1624&pageid=1624>, Uprava za statistiku;

¹⁴ Politika kvaliteta (2018) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1623&pageid=1623> Uprava za statistiku;

¹⁵ Strategija upravljanja kvalitetom (2017) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1513&pageid=1513> Uprava za statistiku;

¹⁶ Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom (2017) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1514&pageid=1514>, Uprava za statistiku;

¹⁷ Izveštaji o kvalitetu za korisnike (2017,2018) <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1516&pageid=1516>, Uprava za statistiku

Interni akti definisani shodno principima Upravljanja kvalitetom

Strategijom upravljanja kvalitetom, kao strateškim razvojnim dokumentom definisani su principi upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema. Principi upravljanja kvalitetom zasnivaju se na procesima planiranja, organizovanja, kontrole i stalnog unapređenja proizvodnje rezultata zvanične statistike, uz učešće svih zaposlenih.

Shodno principima usvojeni su sledeći interni akt i sprovedene aktivnosti, sa ciljem da podrže implementaciju nove politike kvaliteta:

A. Stroga posvećenost korisnicima i ostalim zainteresovanim stranama

- Ojačana komunikaciju sa korisnicima podataka u cilju upoznavanja sa korisničkim potrebama, kroz realizaciju ***Istraživanja o zadovoljstvu korisnika***. Rezultati istraživanja su objavljeni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku u formi ***Izveštaja o zadovoljstvu korisnika***. Rezultati istraživanja poslužiće kao osnova za kontinuirani rad na poboljšanju kvaliteta podataka i usluga, kao i za izradu akcionih planova u oblasti obezbeđenja kvaliteta rada Uprave za statistiku. Ovo istraživanje predstavlja prvi korak u jačanju komunikacije sa korisnicima podataka u cilju upoznavanja njihovih potreba;
- Uspostavljen nacionalni sistem izvještavanja o kvalitetu prema korisnicima koji se sistematski povećava brojem ***Izveštaja o kvalitetu za korisnike***, koji su dostupni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku;
- Unaprijeđen sistem povjerljivosti i zaštite podataka, nabavkom licenciranih softvera za zaštitu sistema i usvajanjem (4) novih i ažuriranih internih procedura koje se odnose na čuvanje podataka i informacione bezbjednosti: (i) ***Uputstvo o načinu davanja individualnih statističkih podataka, bez identifikatora u naučno-istraživačke svrhe***; (ii) ***Uputstvo o evidentiranju i čuvanju eksterne memorije sa podacima iz administrativnih izvora***, (iii) ***Uputstvo o mjerama informacione bezbjednosti u Upravi za statistiku***; (iv) ***Uputstvo o pristupu bazama podataka Uprave za statistiku***;

B. Kvalitetni statistički procesi i proizvodi

Uspostavljanje kvaliteta u statističkoj proizvodnji je veoma složen proces, koji podrazumijeva integraciju statističkog sistema Crne Gore. Integracija u ovom smislu podrazumijeva primjenu istog modela kvaliteta u svim procesima statističke proizvodnje, GSBPM modela. Generički model statističkog poslovnog modela - GSBPM (eng. Generic Statistical Business Process Model) je model koji definiše i opisuje statističke procese na koherentan način. Tokom 2018. godine ***formiran je tim za uvođenje GSBPM modela*** u Upravi za statistiku, kojim je definisan ***Plan o uvođenju GSBPM modela u Upravi za statistiku***.

Razvijen i implementiran ***Integrirani sistem za obradu podataka – IST***, koji funkcioniše sa velikim brojem različitih baza podataka koji sadrže individualne i agregirane podatke, ali i za razvijanje sistema upravljanja projektima. Upravljanje i praćenje međunarodnih statističkih projekata u oblasti zvanične statistike, podrazumijeva finansijsku i koordinacionu podršku u proizvodnji novih rezultata zvanične statistike. Sistematizovanim upravljanjem projektima kontinuirano se prati realizacija i ispunjenje planova, pri tom projektni plan služi kao sredstvo komunikacije. Dokumentuju se radovi i rezultati, odgovorno se upravlja resursima, što zajednički utiče na unaprjeđenje kvaliteta. Usvajanjem (4) procedura za koji regulišu pripremu i implementaciju međunarodnih projekata, uspostavlja se unutrašnja organizacija i komunikacija. Na ovaj način se standardizuje procedura rada i jasno utvrđuje nadležnost i odgovornost za svaki aspekt statističkog procesa.

C. Profesionalna orijentacija zaposlenih

Osposobljavanje zaposlenih u zvaničnoj statistici su ključni za razvoj statističkog sistema, jer zaposleni na taj način uče i razvijaju svoje kompetencije u cilju uspješne proizvodnje rezultata zvanične statistike.

- U 2018. godini tri službenika obavila su edukaciju/stažiranje u EUROSTAT-u u trajanju od 4-6 mjeseci i prisustvovali na 142 međunarodnoj aktivnosti (konferenciji, sastancima, radionicama, studijskim posjetama) van Crne Gore u cilju unaprjeđenja zvaničnog statističkog sistema Crne Gore, preko IPA višekorisničkog projekta;
- U okviru Programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika koje realizuje Uprava za kadrove pohađalo je 24 službenika iz Uprave za statistiku iz različitih tematskih oblasti;
- Intenzivirana je saradnja sa univerzitetima i širom naučno-istraživačkom u oblasti zvanične statistike, potpisana su dva sporazuma o saradnji sa Univerzitetom Mediteran i Donja Gorica.

D. Stalna unaprjeđenja kvaliteta statističkog proizvoda

Tokom 2018. godine unapređivali su se instrumenti za izradu nacionalnog Izvještaja o kvalitetu za korisnike i proizvođače. Definisane su jasne smjernice o načinu izrade Izvještaja o kvalitetu i u tom procesu uključeni su i drugi proizvođači zvanične statistike.

3. Jačanje administrativnih kapaciteta kroz kontinuirani razvoj ljudskih potencijala kako bi se obezbijedila održivost zvanične statistike

Na početku 2018. godine u Upravi za statistiku je bilo zaposleno 107 izvršilaca od čega 103 na neodređeno vrijeme i četvoro na određeno vrijeme (visokorukovodni kadar). Uprava za statistiku je donijela Kadrovski plan za 2018. godinu, (broj: 01-127 od 15.01.2018. godine) kojim je u III kvartalu 2018. godine, planirano zapošljavanje pet novih službenika iz kategorije ekspertske kadra.

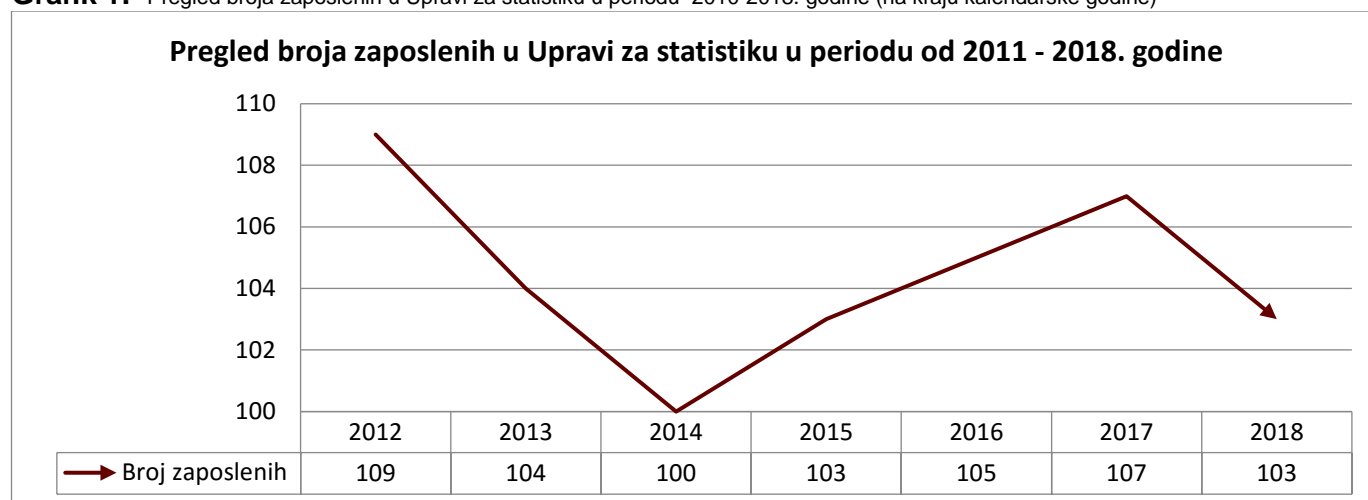
Vlada Crne Gore je Zaključkom broj: 07-3481 od 06. jula 2018. godine, donijela Plan optimizacije javne uprave Crne Gore 2018 – 2020. godina, po kojem se obustavlja zapošljavanje zasnivanjem radnog odnosa na neodređeno i određeno vrijeme do 01. jula 2019. godine, pa Uprava za statistiku u 2018. godini nije sprovela raspisivanje javnog oglasa.

U drugoj polovini 2018. godine donijeto je Rješenje o prestanku radnog odnosa po sili zakona – smrt službenika i dva sporazumna prestanka radnog odnosa na zahtjev dva izvršioca na neodređeno vrijeme. U istom periodu za jednog izvršioca na određeno vrijeme, Vlada Crne Gore je donijela rješenje o prestanku mandata na lični zahtjev.

Ukupan broj zaposlenih u Upravi za statistiku na kraju 2018. godine je 103 izvršioca od čega 100 na neodređeno vrijeme i 3 na određeno vrijeme (visokorukovodni kadar).

U okviru Programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika koje realizuje Uprava za kadrove pohađala su 24 službenika iz Uprave za statistiku iz različitih tematskih oblasti.

Grafik 1: Pregled broja zaposlenih u Upravi za statistiku u periodu 2010-2018. godine (na kraju kalendarske godine)

Izvor: Služba za opšte, kadrovske poslove i finansije (2018), Uprave za statistiku

Ukupno odobrena budžetska sredstva za 2018.godinu iznose 1.846.324,80 € (ili 1,85 mil.€), iskazana kroz tri Programa i to, Program Statistička istraživanja, analize i informisanje, Program Administracija i Program Popis stanovništva 2021.

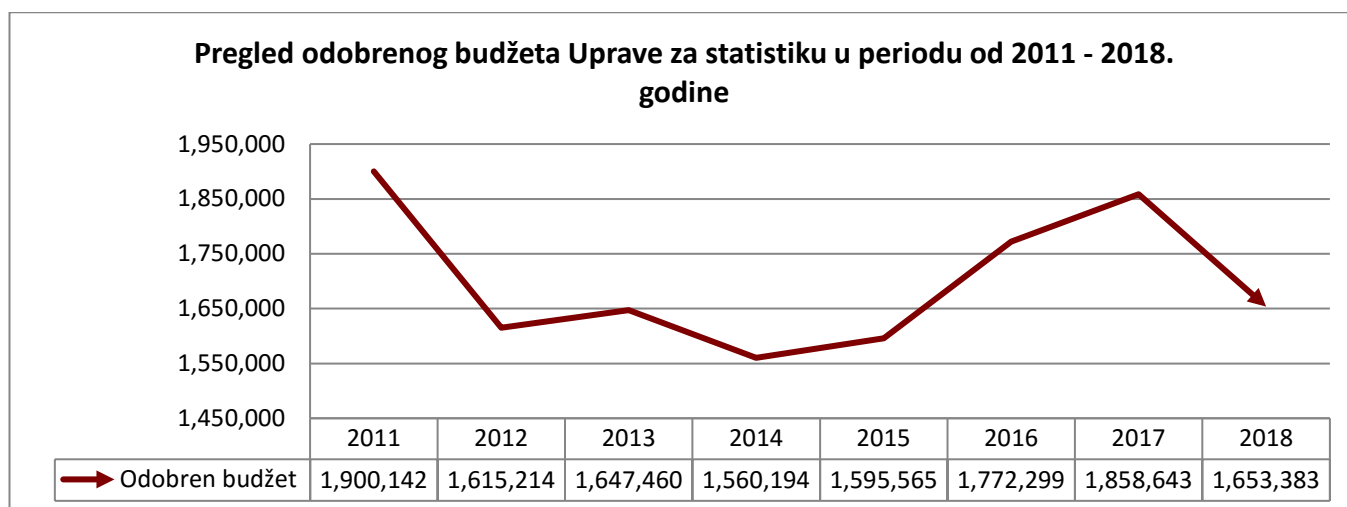
Ukupna realizovana budžetska sredstva iz odobrenih opštih prihoda budžeta za 2018. godinu iznose 1.653.383,59€ (ili 1,65 mil.€), što čini 89,55%.

U 2018. godini u Upravi za statistiku su obavljene dvije revizije, jedna od strane Državne revizorske institucije, koja je bila u okviru revizije Završnog računa budžeta Crne Gore za 2017. godinu. Revizija se odnosila na kontrolu plaćanja faktura i kontrolu Ugovora koji su se odnosili na Konsultantske usluge i Izradu Projekata iz IPA projekata i donacija u 2017.godini i ista je završena bez primjedbi od strane revizora.

Druga revizija izvršena je od strane revizorske kuće KPMG, s ciljem da procijeni poslovanje i eventualna procjena rizika pred početak sprovođenja Istraživanja Višestrukih pokazatelja – MICS6 za potrebe UNICEF-a.

Kontrola na bazi postavljenih pitanja od strane ove Revizorske kuće je konstatovala da nema rizika za obavljanje ovog istraživanja koje je nakon toga i sprovedeno u 2018.godini.

Grafik 1: Pregled odobrenog budžeta u Upravi za statistiku u periodu 2011-2018. godine

4. **Veće korišćenje administrativnih izvora u cilju smanjenja troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica**

Međuinstitucionalna saradnja sa drugim proizvođačima zvanične statistike i imaocima administrativnih evidencija, od posebnog su značaja za proces usaglašavanja crnogorskog sa evropskim zakonodavstvom, u cilju koherentnosti i cjelovitosti sistema, kao i primjene standardnih klasifikacija i definicija u proizvodnji statističkih rezultata.

Nastavljene su aktivnosti i u toku 2018. godine koje su se odnosile na sagledavanje mogućnosti realizacije registarskog Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova 2021. godine u Crnoj Gori. Vlada Crne Gore je usvojila na 64 sjednici Vlade Crne Gore od 22. februara 2018. godine **Informaciju o pripremama registarskog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine s predlogom mjera za unaprjeđenje stanja** sa predlogom mjera za unaprjeđenje stanja. Ova informacija ima za cilj da ukaže na preduslove koje je neophodno ispuniti kako bi se sproveo registarski Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine na teritoriji Crne Gore, korišćenjem administrativnih registara/evidencija.

Detaljnije informacije o aktivnostima za pripreme Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine, dati su u Poglavlju: Demografija i socijalna statistika na strani 17 ovog izvještaja.

U cilju uspostavljanja saradnja u oblasti razmjene podataka iz istraživanja o upotrebi informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i preduzećima **potpisan je Sporazum o saradnji sa Ministarstvom javne uprave.**

U oblasti visokog obrazovanja potpisana su dva sporazuma, **Sporazum o saradnji sa Univerzitetom Mediteran i Univerzitetom Donja Gorica.**

U cilju većeg korišćenja administrativnih podataka uspostavljena je saradnja sa predstavnicima Zavoda za zapošljavanje i Poreske uprave. Ove institucije redovno dostavljaju baze podataka koje se analiziraju, u cilju sagledavanja mogućnosti da se koriste kao izvor za proizvodnju Statistike slobodnih radnih mjesta, kao i zarade iz administrativnih izvora (probna istraživanja).

5. Poboljšanje organizacije i kontrole statističkih procesa uvođenjem modernih tehnologija

Licenciranje softvera, modernizacija alatki i bekap procedura

Proces licenciranja softvera je veoma važan kako za unapređenje statističkih procesa tako i za obezbjeđivanje bezbjednosti informacionog sistema a samim tim i podataka koji se čuvaju u informacionom sistemu Uprave za statistiku.

Tokom 2018. godine obezbijeđeno dodatnih devet trajnih licenci softvera za analizu statističkih podataka za IBM SPSS (eng. Statistical Package for the Social Sciences). Nabavljen je softver za pripremu publikacija i knjiga: CorelDraw i Acrobat Pro 2017. Zaštita sistema od kompjuterskih virusa obezbijeđena je kupovinom antivirus softvera Kaspersky. Proces osavremenjavanja IT opreme i primjene savremenih metoda je nastavljen u 2018. godini, nabavljeni su tableti za potrebe prikupljanja podataka na terenu.

Bekup podataka je unaprijeđen usvajanjem novih i unapređenjem postojećih internih procedura koje se odnose na čuvanje podataka i informacionu bezbjednost.

Nove aplikacije

U 2018. godini razvijene su nove aplikacije za sljedeća statistička istraživanja:

- Pilot istraživanje o prizvodnji povrća

Unapređenje procesa obrade podataka statističkih istraživanja

Uprava za statistiku i u 2018. godini nastavlja sa modernizacijom procesa prikupljanja, obrade i diseminacije podataka:

- Implementiran CAPI sistem (eng. Computer Assisted Personal Interviewing) on line prikupljanja podataka korišćenjem lap topova - implementirana je na 3 istraživanja. U 2018. godini primijenjena je za statistička istraživanja: "*Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno*"; "*Godišnje istraživanje o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava*", "Pilot istraživanje o prizvodnji povrća".
- CAWI metoda (eng. Computer-Assisted Web Interviewing) prikupljanja podataka putem interneta primijenjena je na istraživanje "*Mjesečni ulaz sirovog mlijeka i dobijeni mlijecni proizvodi u mljekarama*"

U saradnji sa UNICEF-om, Uprava za statistiku je uradila CAPI aplikaciju za unos podatka za MICS 6 istraživanje. Za potrebe ovog istraživanja takođe je urađena CAPI aplikacija za Ažuriranje popisnih krugova-Listing.

6. Jačanje koordinacione uloge Uprave za statistiku u statističkom sistemu

Jedan od osnovnih ciljeva statističkog sistema Crne Gore jeste integracija u Evropski statistički sistem. U trenutku pristupanja pregovorima za ulazak u Evropsku uniju, Crna Gora se obavezala da će uskladiti zvaničnu statistiku sa evropskim zakonodavstvom iz oblasti statistike. Usklađivanje pravne tekovine jeste osnovni korak u procesu pregovora, ali predstavlja samo prvi korak u postizanju cilja. Potpuna integracija predstavlja ne samo usklađivanje pravne tekovine, već i stvaranje jakih komunikacionih kanala, koje treba izgraditi između Nacionalnih statističkih zavoda sa zemljama članicama i EUROSTAT-a i na taj način postati dio sistema.

Evropske integracije i međunarodna saradnja

U okviru procesa evropskih integracija, Poglavlje 18 - Statistika je u Izvještaju o napretku Evropske Komisije za 2017. godinu dobilo ocjenu „određeni napredak i „umjerenu spremnost“. Napredak je u izvještaju notiran u svim pojedinačnim oblastima, a date su i dvije preporuke Evropske Komisije za dalji proces evropskih integracija:

1. Značajno ojačati ljudske i finansijske kapacitete Uprave za statistiku i ljudskih kapaciteta Ministarstva finansija kako bi se ispunile obaveze u oblasti statistike javnih finansija,
2. Nastaviti usaglašavanje statistike sa ESA 2010, uključujući i statistiku javnih finansija.

Pregovori u okviru Poglavlja 18 – Statistika, obuhvataju usklađivanje crnogorskih pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike. Ova oblast se smatra naročito značajnom zato što će pozitivne promjene koje će proisteći iz uspješnog procesa pregovora kao rezultat imati bolji kvalitet, dostupnost i vjerodostojnost statističkih podataka, kao osnove za kreiranje javnih politika. Tokom 2018. godine nastavljen je rad na ispunjenju završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika u sljedećim oblastima:

- ***Nastavljeno je dostavljanje ključnih podataka u skladu sa detaljnim opisom izvora i metoda u cilju postizanja transparentnosti procesa i kvaliteta podataka uz postizanje većeg nivoa usaglašenosti sa EU Aqvi*** – postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore u skladu s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, a koja dalje služe kao input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA 2010. Ovim je obezbijeđen značajan broj dodatnih inputa za popunjavanje ključnih tabela definisanih mjerilima za zatvaranje poglavlja. Podaci najznačajnijih makroekonomskih pokazatelja dostavljeni su u skladu sa dokumentom GNI Inventory čime je je ispunjen značajan nivo obaveza prvog mjerila.

- **Dostignut je najviši nivo kvaliteta u skladu sa Kodeksom evropske prakse** koji se bazira na 15 principa (nezavisnost, objektivnost, bezbjednost, adekvatnost resursa, relevantnost, itd.). Kodeks je prihvaćen kroz Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12), zbog čega je od strane EK ocijenjen kao potpuno usklađen s pravnom tekovinom EU. Stepen usklađenosti/primjene potvrđen je i kroz održanu misiju procjene Peer Review koja je održana krajem 2018. godine, a koja je pokazala da je postignut najviši nivo kvaliteta u skladu sa Kodeksom evropske prakse i svim definisanim principima evropske statistike.
- **Svi podaci su dostavljeni u propisanim vremenskim rokovima u skladu s Programom transmisije ESA2010**, kao i kroz definisani softver za prenos podataka (e-Damis). Postavljena infrastruktura u Upravi za statistiku je dodatno ojačana i podaci se dostavljaju EUROSTAT-u.

Nova radna grupa za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko Poglavlje 18 – Statistika, formirana je 26. jula 2018. godine, Odlukom Vlade Crne Gore. Radnu grupu čini 28 članova koji su predstavnici Uprave za statistiku, drugih zvaničnih proizvođača, važnih administrativnih izvora podataka, akademske zajednice i civilnog sektora.

Pored učešća u Poglavlju 18 - Statistika, predstavnici Uprave za statistiku aktivno učestvuju u procesu usklađivanja ostalih poglavlja. Uprava za statistiku član je 11 radnih grupa ostalih pregovaračkih poglavlja, shodno novim Odlukama Vlade Crne Gore koje su usvojene u toku 2018. godine:

1. Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj;
2. Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor;
3. Poglavlje 13 – Ribarstvo;
4. Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika;
5. Poglavlje 18 – Statistika;
6. Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje;
7. Poglavlje 20 – Preduzetnička i industrijska politika;
8. Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata;
9. Poglavlje 25 – Nauka i istraživanje;
10. Poglavlje 30 – Vanjska politika;
11. Poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Uprava za statistiku je definisala zakonodavne, strateške i administrativne okvire sa aspekta postojećeg stanja i budućih planova u Okviru Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji za period 2019 - 2020. godine. Ova aktivnost podrazumijevala je i ocjenu relevantnosti dodijeljenih celexa, kako Poglavlju 18 - Statistika, tako i celexa u drugim poglavljima koji su dodijeljeni drugim pregovaračkim poglavljima, a tiču se zvanične statistike.

Uprava za statistiku je pripremila i **Informaciju o planu ispunjenja završnih mjerila za zatvaranje pregovora u pregovaračko Poglavlju 18 - Statistika**, čime su definisane ključne aktivnosti na ispunjenju završnih mjerila kao i ključni izazovi za dalji proces integracija. Informaciju o planu ispunjenja završnih mjerila za zatvaranje pregovora u pregovaračkom Poglavlju 18 - Statistika, usvojena je od strane Vlade Crne Gore 26. 07. 2018. godine.

U periodu od 29. oktobra do 2. novembra 2018. godine organizovana je Peer Review misija EUROSTAT-a, koja je imala za cilj da utvrdi nivo usklađenosti Statističkog sistema Crne Gore sa Kodeksom prakse evropske statistike. Ovoj misiji prisustvovalo je oko 80 predstavnika Uprave za statistiku, drugih zvaničnih proizvođača, administrativnih izvora podataka, korisnika podataka, međunarodnih organizacija i medija sa kojima su experti angažovani ovim povodom održali sastanke. Osnovni zaključci ove misije pokazali su da Uprava za statistiku i statistički sistem Crne Gore ima u potpunosti usklađen zakonski okvir, obezbjeđuje profesionalnu nezavisnost uz visok nivo kvaliteta, povjerljivosti podataka i nepristrasnost u radu.

Međunarodna saradnja

U okviru programa bilateralne pomoći pregovaračkom procesu Crne Gore, Uprava za statistiku je uspostavila bilateralnu saradnju sa Zavodom za statistiku Slovenije, kroz organizaciju nekoliko ekspertske misije u sljedećim oblastima.

1. Zarade i troškovi rada,
2. Statistika slobodnih radnih mjesta,
3. Statistika šumarstva – usklađivanje sa EU standardima.

O okviru ove saradnje unaprijeđen je nivo usklađenosti sa evropskim zakonodavstvom, a ostvarena saradnja će se u narednom periodu i nastaviti kroz ove i druge oblasti zvanične statistike.

Međunarodni projekti

Uz saglasnost i podršku EUROSTAT-a, Uprava za statistiku je u okviru IPA II višekorisničkog programa (2014-2018.) postao direktan nosilac „GRANT ugovor-a“, čija je implementacija počela 2015. godine. Poseban značaj ovog tipa ugovora ogleda se u dijelu da se namijenjena sredstva IPA višekorisničkih projekata dodjeljuju direktno nacionalnoj statističkoj instituciji na upravljanje. Posebno ističemo da ovaj vid ugovora omogućava dodatna finansijska sredstva Upravi za statistiku, koja znatno utiču na brži razvoj zvaničnog statističkog sistema. U toku 2018. godine službenici Uprave za statistiku i drugih relevantnih institucija Crne Gore implementirali su sljedeće međunarodne projekte:

a) IPA 2017 Nacionalni projekat

U toku je IPA 2017 Nacionalni projekat koji je počeo 15. septembra 2018. godine, koji će trajati 18 mjeseci. Projekat pokriva 2 komponente, a to su:

Komponenta 1: Unaprjeđenje kapaciteta osoblja Monstat-a,

Komponenta 2: Unaprjeđenje pružanja usluga od strane statističkog sistema Crne Gore.

Aktivnosti unutar ovih komponenti, formulisane su u toku 2018. godine u skladu sa ciljevima utvrđenim referentnim okvirom (ToR) i detaljnije su definisane u skladu sa zahtjevima i potrebama Uprave za statistiku.

Sve komponente se odvijaju prema planiranim aktivnostima, a sveukupni cilj projekta je bolja upotreba statistike za efikasno donošenje odluka. Svrha projekta je da poboljša kvalitet makroekonomske, biznis, poljoprivredne i socijalne statistike u skladu sa EU i međunarodnim standardima. Takođe, posebna pažnja stavljena je na povećanje korišćenja administrativnih izvora podataka, kao i modernih tehnologija u cilju ubrzanja procesa proizvodnje zvanične statistike.

b) IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT

IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT, planirano trajanje projekta je jul 2017. godine - oktobar 2019. godine. U toku 2018. godine započeta je implementacija IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT i sve aktivnosti teku planiranim tokom. Uprava za statistiku u okviru ovog programa upravlja sljedećim procesima: edukacijom kadrova kroz prisustva velikom broju obuka, implementacijom pilot projekata, a uz pomoć ekspertske pomoći i organizacijom studijskih posjeta drugim nacionalnim statističkim institutima.

U okviru programa pokriveni su sljedeći pilot projekti:

- Spoljna trgovina uslugama,
- HICP,
- Statistika cijena – PPP (Paritet kupovne moći),
- Biznis registar,
- Kratkoročna statistička implementacija ESS upustava i standarda,
- Statistika transporta – putnici i drumski saobraćaj,
- Statistika radne snage (ARS),
- EU-SILC implementacija,
- Biljna statistika Godišnja biljna statistika (ACS) i stalna biljna statistika,
- Statistika stočarstva,
- Agromonetarna statistika,
- Statistika životne sredine,
- Ad-hoc Neobuhvaćena ekonomija,

- Ad-hoc Tradicionalni Pilot Popis.

c) IPA 2017 višekorisnički projekat – GRANT

IPA 2017 višekorisnički projekat – GRANT, planirano trajanje projekta je april 2019. godine - oktobar 2021. godine. U toku 2018. godine isplaniran je predlog projekta i potpisan ugovor za IPA 2017 višekorisnički projekat – GRANT čiji početak implementacije je planiran za 2019. godinu.

U okviru programa pokriveni su sljedeći pilot projekti:

- Government Finance and Excessive Deficit Statistics,
- Spoljna trgovina uslugama,
- HICP,
- Statistika cijena – PPP (Paritet kupovne moći),
- Kratkoročna statistika: priprema za FRIBS,
- Strukturalna biznis statistika (SBS) i biznis demografija (BD),
- Spoljna trgovina robama,
- EU-SILC implementacija,
- Evropski sistem Integriranih podataka socijalne zaštite (ESSPROS),
- Statistika kriminaliteta,
- Istraživanje o rodno zasnovanom nasilju (GBV),
- Upravljanje kvalitetom,
- Indikatori makroekonomske neravnoteže (MIP),
- Pesticidi.

d) Istraživanje Višestrukih pokazatelja – MICS

MICS istraživanje je istraživanje domaćinstava razvijen od strane UNICEF-a. MICS istraživanje u Crnoj Gori 2018 i MICS istraživanje u romskim naseljima u Crnoj Gori 2018 su realizovani, kao dio šestog ciklusa MICS istraživanja (MICS6). Ovo istraživanje pruža informacije o djeci i ženama i mjeri ključne indikatore koji omogućavaju praćenje napretka u odnosu na Ciljeve održivog razvoja (SDG), EU integracije i druge međunarodne obaveze.

Rezultati istraživanja takođe imaju za cilje i da doprinesu poboljšanju životnih uslova svakog djeteta u Crnoj Gori.

Aktivnosti MICS istraživanja u 2018. godini odnosile su se i na:

- Pripreme instrumenata za istraživanje
- Sprovedeno pilot istraživanje,
- Održavanje dvdestetpetodvenog treninga

- kao i terensko prikupljanje podataka za MICS6

e) Dječiji fond Ujedinjenih nacija - UNICEF

U 2018. godini Uprava za statistiku je u saradnji sa UNICEF-om koordinirala prikupljanje podataka na godišnjem nivou za potrebe ažuriranja *TransMonEE* baze podataka.

TransMonEE obuhvata niz podataka od značaja za socijalna i ekonomska pitanja važna za položaj i dobrobit djece, mladih i žena na nivou CEE/CIS država (države Centralne i Istočne Evrope i Zajednice nezavisnih država). Koordinator prikupljanja podataka za ažuriranje *TransMonEE* baze je Uprava za statistiku, a prikupljanje podataka se vrši na međuinstitucionalnom nivou u saradnji sa sljedećim institucijama: Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Institut za javno zdravlje Crne Gore, Uprava policije, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, JZU SB za plućne bolesti "Dr Jovan Bulajić" Brezovik, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Sigurna ženska kuća.

U okviru saradnje koja je ostvarena sa UNICEF-om Uprava za statistiku je pripremila Analitički izvještaj na temu "*Disagregacija SDG podataka o djeci*".

U okviru ovog projekta, Uprava za statistiku je na poziv UNICEF-a i CEE/CIS učestvovala na sastanku na temu „*Podaci o djeci – pristup pravdi*“, koji je održan u periodu od 02 - 04. oktobra 2018. godine u Astani.

7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima

Unapređenje diseminacije i pristupa korisnicima je jedan od strateških ciljeva Uprave za statistiku za period 2014 - 2018. godine. Rezultati strateškog rada na unapređenju načina diseminacije zvaničnih statističkih podataka, kao i odnosa sa korisnicima tokom 2018. godine vidljivi su kroz sljedeće aktivnosti:

Objavljeno 7 publikacija i 244 saopštenja u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici;

- **Unapređen je prikaz podataka na zvaničnoj internet stranici Uprave za statistiku:** omogućen je odabir podataka prema zadatim kriterijima, download podataka u excel, pdf i xml formatu. Takođe je omogućen i grafički prikaz odabranih podataka.
- **Odgovoreno je na 703 korisnička zahtjeva**, od kojih se 626 odnosi na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 77 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća.
- Uprava za statistiku je pripremila predlog Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina koji je u periodu od 31. jula do 5. septembra 2018. godine bio dostupan svim korisnicima zvanične statistike. U toku navedenog perioda korisnici su imali prilike da dostave svoje sugestije, izmjene, predloge putem zvanične web stranice Uprave za statistiku www.monstat.org gde je kreiran baner (ikonica). Preko banera zainteresovani korisnici mogli su preuzeti predlog Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina, Obrazac za dostavljanje predloga za izmjenu predloga Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina i Uputstvo za popunjavanje Obrasca. Ukupan broj pristiglih predloga je 66 od 42 institucije i fizičkih lica.
- Na zvaničnoj internet stranici Uprave za statistiku je objavljena **Politika diseminacije** koja predstavlja ključni dokument Uprave za statistiku, koji se odnosi na diseminaciju rezultata zvanične statistike. Na osnovu nje se definišu svi strateški akti i dokumenta, u oblasti diseminacije sa ciljem da se korisnicima približe aktivnosti u oblasti diseminacije.
- Objavljen je **Program zvanične statistike za period od 2013-2018. godinu**, gdje su definisane aktivnosti zvanične statistike za naredni petogodišnji period, u skladu sa Strategijom razvoja zvanične statistike.
- Objavljen **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2019. godinu Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike**, koji služi korisnicima, kao alat sa pregledom najavljenih rokova objavljivanja statističkih podataka.

7.1 Diseminacija

Tabela 2. Pregled publikacija Uprave za statistiku u 2018. godini

NAZIV PUBLIKACIJE		PERIODIKA	BROJ STRANA	TIRAŽ
1.	PUBLIKACIJE	7	636	
1.1	Statistički godišnjak 2018. godine	godišnja	294	150
1.2	Crna Gora u brojkama 2018. godine	godišnja	46	150
1.3	Mjesečni statistički pregled (12 brojeva)	mjesečna	64*12	150
1.4	Godišnja statistika saobraćaja, skladištenja i veza	godišnja	38	web
1.5	Broj i struktura poslovnih subjekata za 2017. godinu	periodična	10	web
1.6	Žene i muškarci u Crnoj Gori	periodična	120	200
1.7	Statistika dohotka i uslova života	periodična	64	150
2.	SAOPŠTENJA			
2.1	Ukupno saopštenja	244	1 – 8	web
3.	METODOLOŠKA UPUTSTVA	5	68	
3.1	Cijene stanova u novogradnji	periodična	9	web
3.2	Dolasci i noćenja turista u individualnom/kolektivnom smještaju	periodična	11	web
3.3	Struktura poljoprivrednih gazdinstava	periodična	8	web
3.4	Minimalna potrošačka korpa	periodična	7	web
3.5	Metodologija za vođenje jedinstvene evidencije i jedinstvenog registra prostornih jedinica	periodična	33	web

Izvor: Odjeljenje za diseminaciju i upravljanje statističkim bazama podataka (2018), Uprava za statistiku

7.2 Odnosi sa javnošću

U toku 2018. godine Uprava za statistiku je održala 7 konferencija za štampu:

- 06.03.2018.** ➤ Metodologija minimalne potrošačke korpe,
- 23.03.2018.** ➤ Rezultati obračuna kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za četvrti kvartal 2017.godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati,
- 22.06.2018.** ➤ Rezultati obračuna kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za prvi kvartal 2018. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati,
- 26.09.2018.** ➤ Sprovođenje Istraživanja višestrukih pokazatelja stanja djece i žena u Crnoj Gori (MICS) čija će realizacija na terenu početi oktobra 2018. godine,
- 28.09.2018.** ➤ Rezultati godišnjeg obračuna Bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za 2017.godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom,
➤ Rezultati obračuna Bruto nacionalnog dohotka Crne Gore za 2017.godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom,
➤ Rezultati obračuna kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za drugi kvartal 2018.godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati,
- 14.12.2018.** ➤ Objavljivanje rezultata istraživanja o dohotku i uslovima života za period 2013-2017,
- 21.12.2018.** ➤ Rezultati obračuna kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za treći kvartal 2018.godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati.

U 2018. godini održana su i 2 naučna skupa u saradnji sa Crnogorskom Akademijom nauka i umjetnosti čime je ojačana saradnja sa naučnom i međunarodnom stručnom i naučnom zajednicom u vezi sa važnim temama i akcijama zvanične statistike.

- 23. aprila 2018. godine održana je konferencija "Izvori podataka o stanovništvu – metodološka rasprava" na kojoj su pored predstavnika akademske zajednice Crne Gore i Uprave za statistiku, prisustvovali i visoki predstavnici EUROSTAT-a, Zavoda za statistiku Slovenije, Makedonije i Letonije i predstavnici akademske zajednice Srbije. Cilj ove konferencije je bila metodološka rasprava potencijalnih izvora podataka o stanovništvu, a u cilju sagledavanja mogućnosti za naredni Popis stanovništva.
- Sa ciljem obilježavanja svjetskog dana borbe protiv siromaštva, 17. 10. 2018. godine, održana je konferencija „Apsolutno vs. relativno siromaštvo – važnost i metodološki aspekti” na kojoj su pored predstavnika akademske zajednice Crne Gore i Uprave za statistiku, prisustvovali i visoki predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, UNICEF-a, Zavoda za statistiku Hrvatske, Letonije i Srbije. Cilj konferencije je bio da se sagleda siromaštvo iz ugla metodologije istraživanja, kao i prednosti i nedostataka metodoloških koncepta koji se danas koriste u mjerenju siromaštva.

Na zvaničnu e-mail adresu Uprave za statistiku u toku 2018. godine upućena su 703 korisnička zahtjeva. Od ukupnog broja zahtjeva, 626 se odnose na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 77 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća. Najtraženiji podaci odnosili su se na područje statistike spoljne trgovine i to 196 zahtjeva i područje kratkoročnih indikatora 138 zahtjeva.

Tabela 3. Pregled zahtjeva prema interesovanju korisnika u 2018. godini

Statistička oblast	Institucije	Mediji	Ukupno
Spoljna trgovina	187	9	196
Kratkoročni indikatori	135	3	138
Statistika tržišta rada, uslova života, socijalnih usluga i potrošnje domaćinstava	88	31	119
Demografija i popis stanovništva	52	28	80
Biznis registar	57	1	58
Nacionalni računi	32	2	34
Statistika obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i uprave	29	1	30
Poljoprivreda	15	1	16
Cijene	15	-	15
Upotreba IKT	9	1	10
Životna sredina	7	-	7
Ukupno:	626	77	703

Izvor: Odjeljenje za diseminaciju i upravljanje statističkim bazama podataka (2018), Uprava za statistiku

PRIOLOG. 1 Spisak realizovanih statističkih istraživanja shodno Godišnjem planu zvanične statistike za 2018. godinu

Uprava za statistiku
Anketa o potrošnji domaćinstava
Anketa o radnoj snazi (ARS)
Arhivi
Bilans drvnih goriva
Bilans električne energije
Bilans naftnih derivata
Bilans uglja
Boravišne dozvole - probno
Broj stanovnika iz administrativnih izvora - probno
Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku, prema standardu kupovne moći
Cijene stanova u novogradnji
Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti usluga smještaja u objektima individualnog smještaja
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti finansijskog sektora
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti i potrošnje sektora države
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti nefinansijskog sektora
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti preduzetnika
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti sektora poljoprivrede
Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun finansijskih usluga indirektno mjerenih
Gender statistika
Godišnji izvještaj o javnoj kanalizaciji
Godišnji izvještaj o javnom vodovodu
Godišnji izvještaj o promjenama u površini šuma
Građevinska aktivnost
Građevinske dozvole
Građevinski radovi
Harmonizovani indeks potrošačkih cijena
Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u administrativnim cijenama
Indeks cijena industrijskih proizvoda iz uvoza
Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda
Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz
Indeks cijena usluga - probno
Indeks potrošačkih cijena
Indeks proizvodnje i prometa u industriji
Indeks prometa u trgovini na malo
Indeks prometa u uslugama
Indeks prometa u uslugama iz administrativnog izvora
Indeks tržišnih cijena kuća i stanova - probno
Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza roba
Indikatori održivog razvoja
Industrijska proizvodnja (PRODCOM)
Inovativne aktivnosti preduzeća - probno
Investicije u osnovna sredstva
Istraživanje o broju i kapacitetima postrojenja za tretman otpada

Istraživanje o količinama otpada dovezenim na odlagalište – deponiju
Istraživanje o lokalnom saobraćaju
Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa
Istraživanje o ostvarenim prinosima ranih usjeva
Istraživanje o površinama i zasadima na kraju proljetne sjetve
Istraživanje o površini, proizvodnji šumskih sortimenata, sječi, štetama, zaštiti i mehanizaciji u državnim i privatnim šumama - probno
Istraživanje o proizvedenom otpadu u poljoprivredi
Istraživanje o proizvedenom otpadu u sektoru građevinarstva i uslužnim djelatnostima
Istraživanje o prometu pesticida
Istraživanje o putničkom drumskom saobraćaju
Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada
Istraživanje o strukturi prihoda i intermedijarne potrošnje po djelatnostima
Istraživanje o teretnom drumskom saobraćaju
Istraživanje o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija u preduzećima, domaćinstvima i pojedincima
Istraživanje o zaradama iz administrativnih izvora - probno
Istraživanje o željezničkoj infrastrukturi
Izrada nefinansijskih sektorskih računa - probno
Izveštaj o rashodima i poljoprivrednoj proizvodnji gazdinstva
Izveštaj aerodromskoj infrastrukturi i prometu na aerodromima
Izveštaj o podizanju i gajenju šuma
Izveštaj o broju saobraćajnih nezgoda
Izveštaj o cijenama poljoprivrednih proizvoda, repro materijala, sredstava za rad i usluga izvršenih za poljoprivredu
Izveštaj o cijeni zemljišta i zemljišne rente - probno
Izveštaj o dolascima i odlascima brodova u lukama
Izveštaj o građevinskim objektima, saobraćajnicama i mehanizaciji
Izveštaj o infrastrukturi i prometu u vazdušnom saobraćaju
Izveštaj o iskorišćavanju državnih šuma
Izveštaj o iskorišćavanju privatnih šuma
Izveštaj o kapacitetu pretovarnih sredstava u pomorskom saobraćaju
Izveštaj o klanju stoke i živine u klanicama
Izveštaj o klanju stoke i živine u klanicama (administrativni izvor) - probno
Izveštaj o lovstvu
Izveštaj o morskome ribolovu
Izveštaj o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača
Izveštaj o poljoprivrednim preduzećima i zemljoradničkim zadrugama
Izveštaj o pomorskom prevozu - stanje inventara
Izveštaj o poštanskim i telekomunikacionim uslugama
Izveštaj o poštanskoj i telekomunikacionoj mreži
Izveštaj o pretovaru u lukama
Izveštaj o prevozu putnika i robe u pomorskom saobraćaju
Izveštaj o prevozu putnika i robe u željezničkom saobraćaju
Izveštaj o prodaji poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga
Izveštaj o proizvodnji šumskih sortimenata u državnim šumama
Izveštaj o prometu na aerodromima
Izveštaj o putevima i mostovima
Izveštaj o registrovanim drumskim motornim i priključnim vozilima

Izveštaj o ribarima i ribolovnim sredstvima u morskom ribarstvu
Izveštaj o ribarstvu na rijekama i jezerima
Izveštaj o štetama od požara u privatnim šumama
Izveštaj o štetama u državnim šumama
Izveštaj o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava - Anketa o broju stoke
Izveštaj o trgovačkoj mornarici
Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka (kravlje mlijeko) i dobijeni mliječni proizvodi
Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka i dobijenim mliječnim proizvodima
Izveštaj o uzgoju bijele ribe i školjaka u marikulturi
Izveštaj o uzgoju ribe u ribnjacima - akvakultura
Izveštaj o veterinarstvu
Izveštaj vazdušnog saobraćaja
Klasifikovanje institucionalnih jedinica po institucionalnim sektorima za ukupnu ekonomiju
Kompilacija tabela ponude i upotrebe
Kompleksni energetski bilans
Korisnici materijalnih davanja socijalne i dječije zaštite
Korisnici usluga smještaja u ustanovama socijalne i dječije zaštite
Kružna putovanja stranih brodova
Minimalna potrošačka korpa
Nautički turizam
Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi - probno
Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
Obračun godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka
Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi primjenom direktnog pristupa
Osnovni demografski pokazatelji
Paritet kupovne moći – građevinarstvo
Paritet kupovne moći - potrošna dobra
Poljoprivredni računi
Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2021. godini
Porušene zgrade sa stanovima
Potrošnja građevinskog i pogonskog materijala
Praćenje kvartalnih indikatora ekonomskog rasta za potrebe QBDP
Procjena neobuhvaćene ekonomije u dijelu legalnih aktivnosti - probno
Procjena neobuhvaćene ekonomije u dijelu nelegalnih aktivnosti - probno
Procjena stanovništva
Promet u trgovini na malo prema robnim grupama
Promet u trgovini na veliko
Socijalna zaštita u Crnoj Gori - ESSPROS
Spoljna statistika stranih filijala OFATS
Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore prema karakteristikama preduzeća - TEC - probno
Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore u fakturnoj vrijednosti - TIC - probno
Spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore
Statističko istraživanje o akademskom, stručnom osoblju i strukturi visokoškolskih organizacija
Statističko istraživanje za diplomirane studente (osnovne studije)
Statističko istraživanje domova učenika i studentskih domova

Statističko istraživanje o bioskopima
Statističko istraživanje o komunalnom otpadu
Statističko istraživanje o korišćenju i zaštiti voda od zagađivanja iz industrije
Statističko istraživanje o maloljetnim licima prema kojima je krivični postupak pred vijećem pravosnažno završen
Statističko istraživanje o maloljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i pripremni postupak završen
Statističko istraživanje o osiguranicima - zaposleni po djelatnostima i opštinama
Statističko istraživanje o pozorištima
Statističko istraživanje o proizvedenom otpadu u industriji
Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je krivični postupak pravosnažno završen
Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen
Statističko istraživanje o sistemima za navodnjavanje
Statističko istraživanje o zaradama zaposlenih
Statističko istraživanje za doktore nauka
Statističko istraživanje za magistre nauka i specijaliste
Statističko istraživanje za predškolsko vaspitanje i obrazovanje
Statističko istraživanje za upis studenata (osnovne studije)
Statistika azila
Statistika elektronskih medija
Statistika međunarodnih migracija - probno
Statistika nelegalnih migracija - probno
Statistika osnovnog obrazovanja
Statistika osnovnog obrazovanja za odrasle
Statistika pravosuđa - probno
Statistika dohotka i uslova života - SILC
Statistika razvedenih brakova
Statistika rođenih
Statistika sklopljenih brakova
Statistika slobodnih radnih mjesta-probno
Statistika srednjeg obrazovanja
Statistika sticanja i gubitka državljanstva - probno
Statistika umrlih
Statistika unutrašnjih migracija
Strukturno istraživanje o poslovanju preduzeća
Turistička aktivnost stanovništva Crne Gore - probno
Unutrašnja statistika stranih filijala IFATS
Upis na postdiplomske i doktorske studije
Uprava za statistiku i lokalne turističke organizacije (LTO)
Dolasci i noćenja turista u individualnom smještaju
Istraživanje o dolascima i noćenjima turista, ukupno
Centralna banka Crne Gore
Bilans stanja banaka
Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom
Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom (na kvartalnom nivou) - probno
Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom
Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom - probno
Kamatne stope

Obavezna rezerva
Platni bilans Crne Gore
Statistika drugih finansijskih institucija usklađenih sa EU regulativom
Tržište novca
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja
Izveštaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja
Fond za zdravstveno osiguranje
Izveštaj o osiguranim licima po međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju
Izveštaj o prihodima i izdacima Fonda za zdravstveno osiguranje
Institut za javno zdravlje
Izveštaj o bezbjednosti namirnica i o zdravstvenoj ispravnosti predmeta opšte upotrebe
Izveštaj o higijenskoj ispravnosti vode za piće
Izveštaj o incidenciji malignih neoplazmi
Izveštaj o incidenciji akutnog koronarnog sindroma
Izveštaj o incidenciji cerebrovaskularnih bolesti
Izveštaj o incidenciji narkomanije
Izveštaj o incidenciji šećerne bolesti
Izveštaj o izvršenim obavezanim imunizacijama protiv zaraznih bolesti
Izveštaj o liječenim pacijentima u bolničko - stacionarnim ustanovama
Izveštaj o organizaciji i radu bolnica
Izveštaj o organizacionoj strukturi i kadrovima u zdravstvu
Izveštaj o porođajima
Izveštaj o prekidima trudnoće
Izveštaj o prijavljenim slučajevima i epidemijama zaraznih bolesti
Izveštaj o radu i utvrđenim bolestima i stanjima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
Izveštaj o transfuziologiji
Komisija za hartije od vrijednosti
Analiza finansijskih instrumenata
Analiza kolektivnih investicionih šema
Berzansko poslovanje
Ministarstvo finansija
Analiza konsolidovane javne potrošnje
Izveštaj o državnom dugu
Izveštaj o javnom dugu
Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave
Podaci o primicima, izdacima države mjesečno
Ministarstvo nauke
Statističko istraživanje o izdvajanjima iz državnog budžeta na istraživanje i razvoj (GBAORD statistika)
Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj
Poreska uprava Crne Gore
Finansijski izvještaji preduzeća (Bilans stanja, Bilans uspjeha i Statistički aneks)
Finansijski izvještaji preduzetnika (Bilans stanja i Bilans uspjeha)
Godišnja prijava poreza na dohodak fizičkih lica
Mjesečna prijava za obračun poreza na dodatu vrijednost
Prijava poreza na dobit pravnih lica
Registracioni podaci o pravnim i fizičkim licima - poreskim obveznicima

Uprava carina
Pregled naplate prihoda Uprave carina

Uprava za statistiku

IV Proleterske br. 2

81000 Podgorica

Tel: +381 (0)20 241 206

Fax: +381 (0)20 241 270

e-mail: contact@monstat.org

web site: www.monstat.org